

MCLEGAL

Metin-Çiçek Avukatlık Ortaklığı
Attorney Partnership

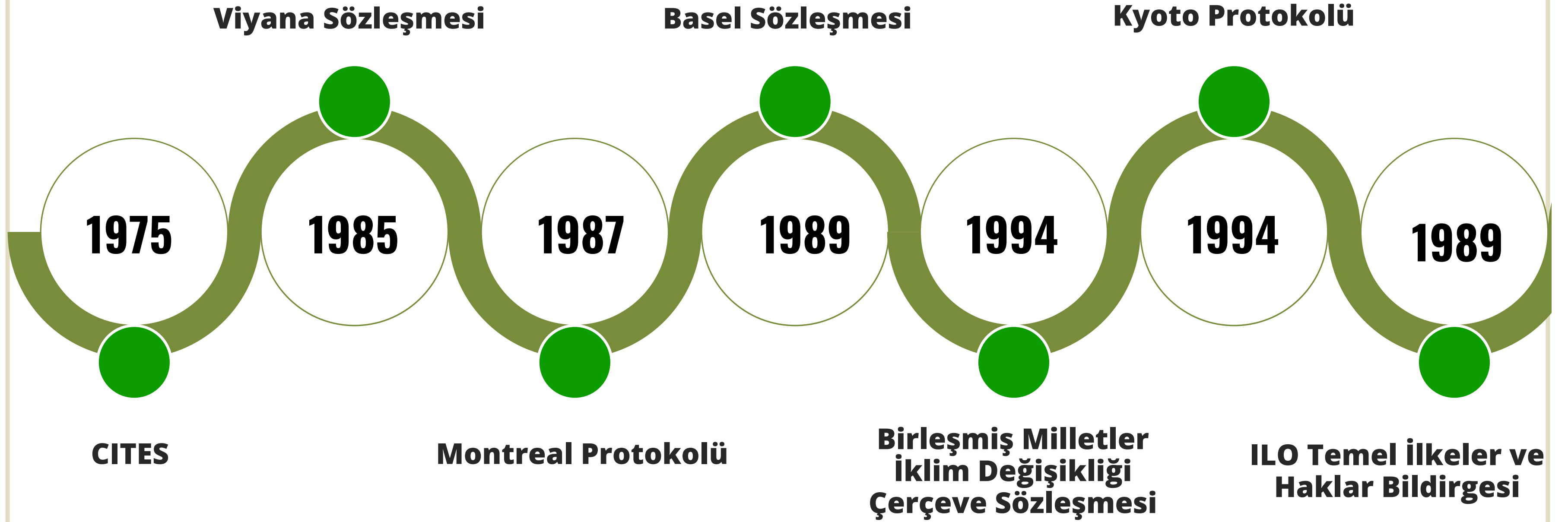

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK ALANINDA ULUSLARARASI DÜZENLEMELER

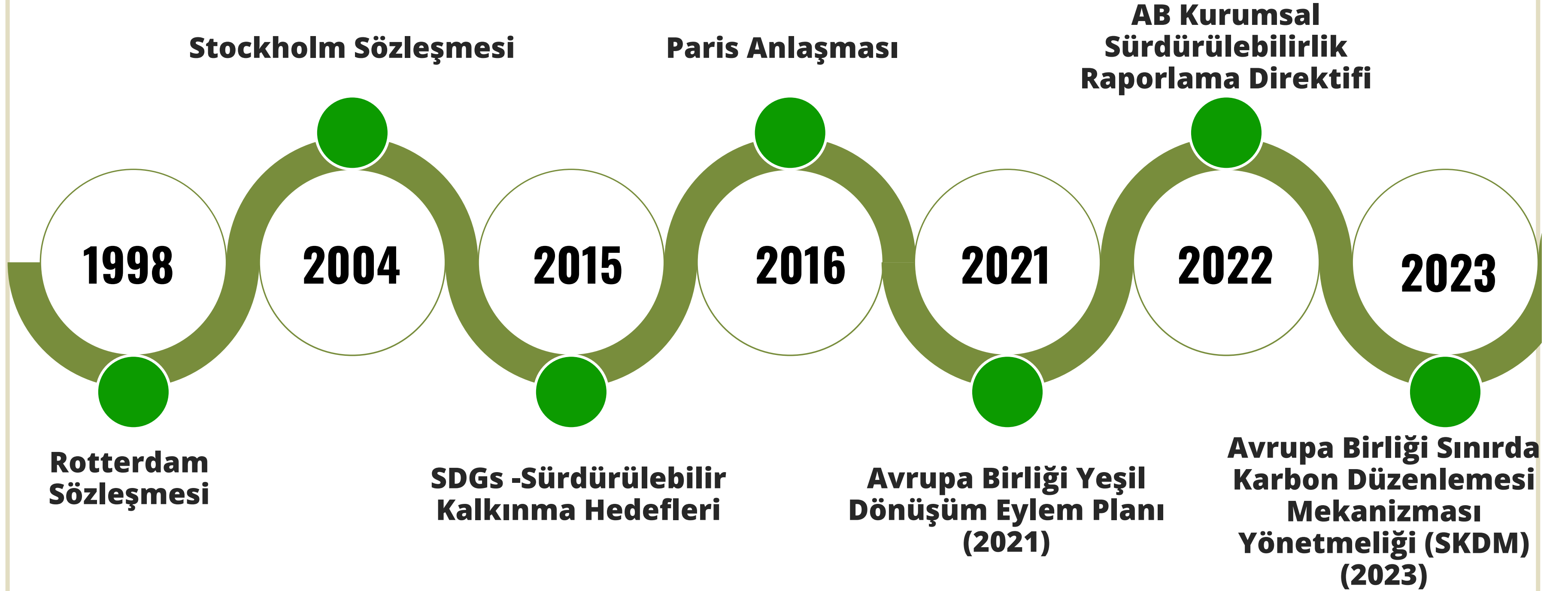

Kronolojik Sıralama

Kronolojik Sıralama

Sürdürülebilirlik Alanındaki Uluslararası Düzenlemeler

- CITES (Tehlikedeki Yabani Hayvan ve Bitki Türlerinin Uluslararası Ticaretine İlişkin Sözleşme) (1973, ancak resmi olarak 1975'te yürürlüğe girdi)
- Viyana Sözleşmesi (1985)
- Montreal Protokolü (1987)
- Basel Sözleşmesi (1989)
- Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (1994)
- Kyoto Protokolü (1997)
- ILO (Uluslararası Çalışma Örgütü) Temel İlkeler ve Haklar Bildirgesi (1998)
- Rotterdam Sözleşmesi (1998)
- Stockholm Sözleşmesi (17 Mayıs 2004 tarihinde yürürlüğe girmiştir)
- SDGs (Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri) (2015)
- Paris Anlaşması (2016)
- Avrupa Birliği Yeşil Dönüşüm Eylem Planı (2021)
- AB Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporlama Direktifi (2022)
- Avrupa Birliği Sınırdaki Karbon Düzenlemesi Mekanizması Yönetmeliği (SKDM) (2023)

CITES (Yabani Hayvan ve Bitki Türlerinin Uluslararası Ticaret Konvansiyonu)

- CITES (Yabani Hayvan ve Bitki Türlerinin Uluslararası Ticaret Konvansiyonu), yabani hayvan ve bitki türlerinin uluslararası ticaretini düzenleyen bir uluslararası anlaşmadır.
- Sözleşme, canlı ve ölü örnekleri ile bunların tanınabilir parçaları ile türevlerinin ticaretini kontrol altına alarak, izin ve belgelere dayanan bir düzenlemeyi öngörmektedir.
- Temel amacı, yabani hayvan ve bitki türlerinin ticaretinde yaşamlarının tehlikeye girmesini önlemektir.
- CITES, 1963 yılında Dünya Doğa ve Doğal Kaynakları Koruma Birliği (IUCN) üye ülkelerinin toplantısında taslağının kabul edilmesiyle başlamış, 3 Mart 1973'te Washington'da 80 ülkenin temsilcilerinin katılımıyla gerçekleşen toplantıda ise sözleşme metni kabul edilerek 1 Temmuz 1975'te yürürlüğe girmiştir. Günümüze kadar 183 ülke sözleşmeyi imzalamıştır.
- Türkiye, CITES Sözleşmesine 22 Aralık 1996 tarihinde taraf olmuş ve sözleşme kapsamında hayvan ve bitki türlerinin uluslararası ticaretini düzenleyen usul ve esasları belirlemek amacıyla Çevre Bakanlığı tarafından 27.12.2001 tarihli 24623 sayılı uygulama yönetmeliği çıkarılmıştır.

Viyana ve Montreal Sözleşmesi

- Ozon tabakasını incelten maddelerin azaltılmasına ilişkin olan "Ozon Tabakasının Korunmasına Dair Viyana Sözleşmesi" 1985 yılında kabul edilmiştir. Sözleşme tarafları, ozon tabakasının yapısını değiştiren insan kaynaklı faaliyetlere karşı çevre ve insan sağlığını koruma amacıyla genel önlemler almakla görevlendirilmiştir. Bu sözleşme, yasal bağlayıcılığı olan kontrolleri veya hedefleri içermeyen bir çerçeve sözleşmedir.
- Sözleşmeyi takiben, ozon tabakasını incelten maddelerin kullanımının ve üretiminin kontrol altına alınmasını sağlamak amacıyla "Ozon Tabakasını İncelten Maddelere Dair Montreal Protokolü" 1987 yılında kabul edilmiştir.
- Türkiye, Protokole 19 Aralık 1991 tarihinde taraf olmuş ve Protokolün bugüne kadarki tüm değişikliklerini kabul etmiştir. Ülkemiz, Montreal Protokolü'nün uygulanmasında en başarılı ülkeler arasında yer almaktadır.
- Ozon tabakası için uygulanan bu protokol, iklim değişikliği rejimine bir nevi örnek teşkil etmiştir. Bu kapsamda Montreal Protokolü, BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'nin (BMİDÇS) oluşturulmasında dönüm noktasını oluşturmuştur. Ayrıca, 1995 yılından bu yana her yıl, protokolün imza tarihi olan 16 Eylül, "Uluslararası Ozon Tabakasının Korunması Günü" olarak kutlanmaktadır.

Basel Sözleşmesi

- 1989 yılında kabul edilen ve 1992 yılında yürürlüğe giren Tehlikeli Atıkların Sınırlar Ötesi Taşınması ve Bertaraf Edilmesinin Kontrolüne İlişkin Basel Sözleşmesi, tehlikeli ve diğer atıkların sınırlar ötesi taşınması, bertaraf edilmesi ve geri dönüşümünden kaynaklanabilecek tehlikeleri ortadan kaldırmayı amaçlamaktadır.
- Basel Sözleşmesi, atıkların Taraf ülkeler arasında hareket etmeden önce bir ön bildirim yapılmasını zorunlu kılmaktadır. Sınır ötesi bir taşımanın hukuki olarak gerçekleşebilmesi için, ihracatçı devletin, ithalatçı devletin taşıma konusundaki yazılı onayını alması gerekmektedir. Bu çerçevede, Sözleşmeye taraf olan her devlet, tehlikeli veya diğer atıkların ithalini ve ihracını yasaklama hakkına sahiptir.
- Bugüne kadar Sözleşmeyi imzalayan 53, taraf olan ise 183 ülke bulunmaktadır.
- Türkiye, Sözleşmeyi 22 Mayıs 1989 tarihinde imzalamış ve 22 Haziran 1994 tarihi itibarıyla taraf olmuştur.

Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (BMİDÇS)

Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (BMİDÇS), atmosferdeki sera gazı birikimlerini insan kaynaklı tehlikeli etkileri önleyecek bir düzeyde durdurmayı hedefleyen bir sözleşmedir.

Sözleşme, iklim değişikliğindeki farklı sorumlulukları esas alarak, taraf ülkeleri yükümlülük türleri açısından üç ayrı grupta sınıflandırmıştır.

Bu sınıflandırma, Sözleşmenin eklerinde düzenlenmiştir.

- EK-I listesindeki taraflar, sera gazı emisyonlarını azaltma yükümlülüğü altındadır.
- EK-II listesindeki taraflar, emisyon azaltımının yanı sıra gelişmekte olan ülkelerin azaltım ve adaptasyon önlemlerini desteklemek üzere mali ve teknolojik yardım yükümlülüğüne sahiptir.
- EK-I Dışı taraflar olarak adlandırılan grup, genellikle gelişmekte olan ülkeleri kapsamaktadır.

BMİDÇS, 1994 yılında yürürlüğe girmiştir ve şu anda 197 ülke tarafından kabul edilmiştir. Türkiye, BMİDÇS'ye 21.10.2003 tarihli ve 25266 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 16.10.2003 tarihli, 4990 sayılı kanun ile uygun bulma sürecini tamamlayarak 24 Mayıs 2004'te 189. Taraf olarak katılmıştır.

2001'de Marakeş'te düzenlenen 7. Taraflar Konferansı'nda (COP7) alınan 26/CP.7 sayılı Kararla Türkiye'nin diğer EK-I Taraflarından farklı bir konumu tanınmış, adı BMİDÇS'nin EK-II listesinden çıkarılmış ancak EK-I listesinde kalmıştır

Kyoto Protokolü

- BMİDÇS'nin ilk uygulama anlaşması niteliğinde olan Kyoto Protokolü, 1997 yılında kabul edilmiş ve 2005 yılında yürürlüğe girmiştir. Kyoto Protokolü'ne 191 ülke ve Avrupa Birliği taraf olmuştur.
- Gelişmiş ülkelere daha fazla sorumluluk yükleyen Protokol, BMİDÇS'nin yükünü paylaşmayı amaçlamaktadır. Protokol, gelişmiş ülkelere daha fazla sorumluluk yüklemiştir. Kyoto Protokolü'nün iki dönemi bulunmaktadır:
- 2008-2012 yıllarını kapsayan I. Taahhüt Döneminde, Sözleşme'nin Ek-I listesinde yer alan ülkelerin toplam salımlarını 1990 yılı seviyesine nazaran en az % 5 oranında azaltma yükümlülüğü bulunmaktadır. Bu hedefe ulaşabilmesini teminen Sözleşmenin Ek-I tarafları için ayrı ayrı sayısallaştırılmış sera gazı emisyon azaltım veya sınırlama yükümlülükleri tanımlanmıştır.
- Kyoto Protokolü'nün II. Taahhüt Dönemi ise 2013-2020'yi kapsamaktadır. Ek-B listesinde bulunan tarafların emisyonlarını ilk taahhüt döneminden farklı olarak 2020 yılında 1990 yılına göre en az %18 azaltması kararlaştırılmıştır. Yürürlüğe girebilmesi için, 144 taraf ülke tarafından kabul edilmesi gereken Kyoto Protokolü'nün II. Taahhüt Dönemi (Doha Değişikliği), 31 Aralık 2020 tarihinde yürürlüğe girebilmiştir ancak hiçbir hükmünün taraf ülkelerce tam olarak yerine getirilememesi sebebiyle yeni bir anlaşmaya ihtiyaç duyulmuş, 2020'den sonraki süreç için Paris Anlaşması kabul edilmiştir.
- Ülkemiz, Protokole 2009 yılında taraf olmuştur. Türkiye, Kyoto Protokolü'nün kabul edildiği 1997 yılında henüz BMİDÇS'ne taraf olmadığı için sayısallaştırılmış sera gazı emisyon azaltım veya sınırlama yükümlülüklerinin tanımlandığı Protokol'ün Ek-B listesine dahil edilmemiştir. Bu nedenle ülkemizin, Kyoto Protokolü kapsamında sayısallaştırılmış sera gazı emisyon azaltım veya sınırlama taahhüdü bulunmamaktadır.

ILO (Uluslararası Çalışma Örgütü) Temel İlkeler ve Haklar Bildirgesi

ILO Temel İlkeler ve Haklar Bildirgesi, 1998 yılında kabul edilmiş olup dört temel ilkeyi ve bu ilkelerle ilişkilendirilen temel işçi haklarını içerir. Bu ilkelere şunlar dahildir:

- **Örgütlenme ve Toplu Pazarlık Hakkı:** İşçilerin sendika kurma, sendikaya üye olma ve toplu pazarlık yapma haklarına vurgu yapar.
- **Zorla Çalışmanın Yasaklanması:** Zorla veya zorunlu çalışma ve kölelikle mücadele eder.
- **Ayrımcılığın Önlenmesi:** ILO, ırk, renk, cinsiyet, din, siyasi görüş, milliyet veya sosyal köken gibi unsurlara dayalı ayrımcılığı önlemeyi amaçlar.
- **Çocuk İşçiliğinin Yasaklanması ve Çocuk İşçiliği ile Mücadele:** Çocuk işçiliği ile mücadele edilmesini ve çocukların eğitim ve gelişim haklarının korunmasını hedefler.

Bu temel ilkeler, ILO üye ülkeleri tarafından kabul edilmiş ve desteklenmiştir. Üye ülkeler, bu ilkeleri ulusal yasal düzenlemeleri ve uygulamaları ile uyumlu hale getirmeye çalışır ve ILO'nun bu konudaki rehberliğini takip ederler.

Rotterdam Sözleşmesi

- Bazı Tehlikeli Kimyasallar ve Pestisitlerin Uluslararası Ticaretinde Ön Bildirimli Kabul Usulüne Dair Rotterdam Sözleşmesi, kimyasalların özelliklerine ilişkin bilgi alışverişini kolaylaştırarak, ithalat ve ihracatla ilgili ulusal karar verme sürecini oluşturmayı sağlamak ve bu kararları Taraflara duyurarak; bazı tehlikeli kimyasalların, insan sağlığına ve çevreye verebilecekleri olası zararlardan korunmayı ve bu tür kimyasalların çevreyle uyumlu bir biçimde kullanılmalarını teminen uluslararası ticaretinde Taraflar arasında paylaşılmış sorumluluğu ve işbirliği çabalarını artırmayı amaçlamaktadır.
- Rotterdam Sözleşmesi, 1998 yılında imzaya açılmış ve 2004 yılında taraf olan ülkeler için yürürlüğe girmiştir.
- Sözleşme kapsamında, hükümetler çevre ve insan sağlığını koruma amacıyla bir kimyasalı yasaklamak veya büyük ölçüde kısıtlamak için aldıkları düzenleyici faaliyetler dahilinde diğer ülkelere kimyasalların ihracatından önce İhracat Ön Bildirimi yapmak zorundadırlar.
- Günümüzde Rotterdam Sözleşmesi'ne taraf olan ülke sayısı büyük bir katılım ile 154'e ulaşmıştır.
- Türkiye, Rotterdam Sözleşmesi'ni 10 Eylül 1998 tarihinde PIC Sözleşmesi Diplomatik Konferansında imzalamıştır.

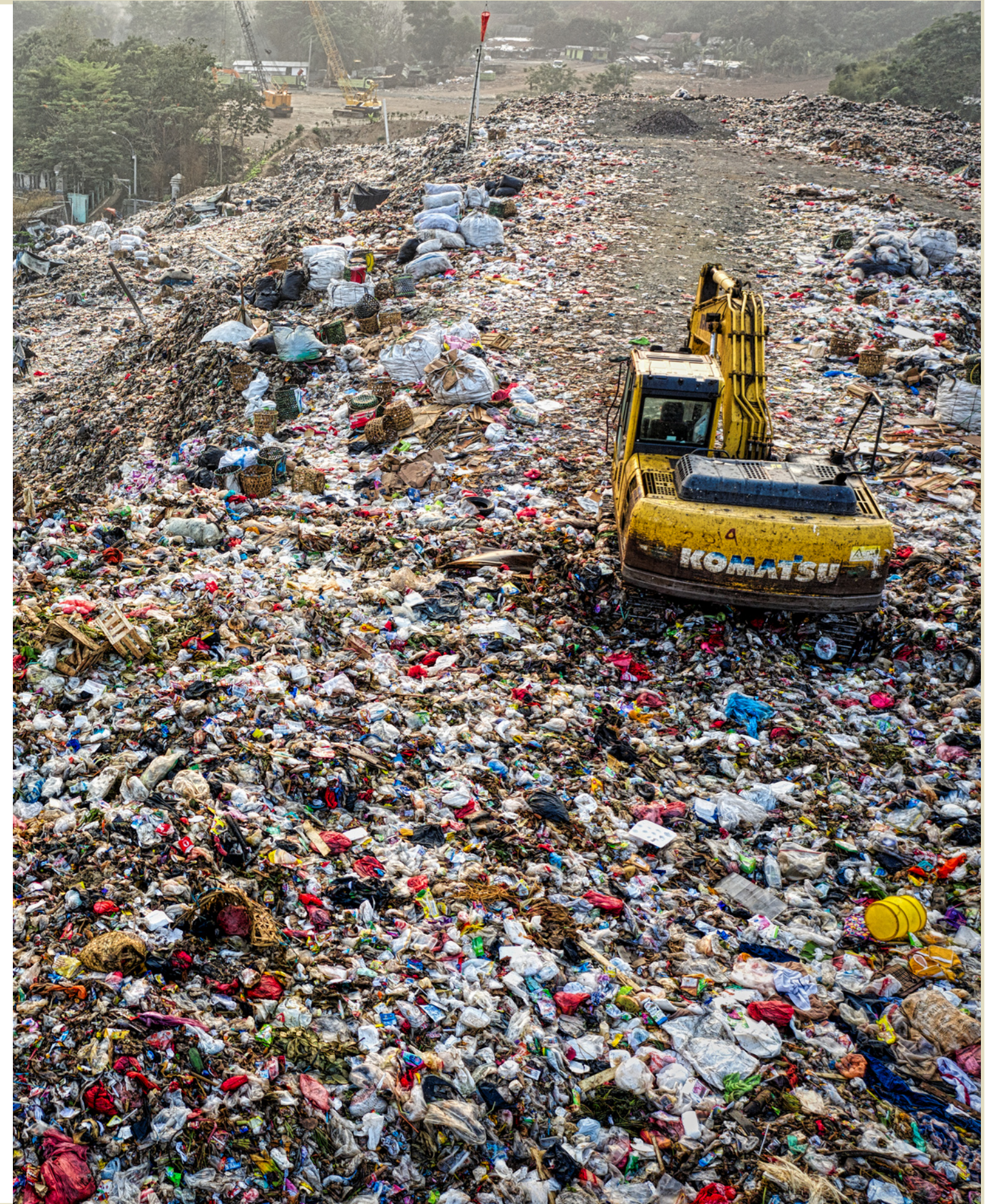

Stockholm Sözleşmesi

- Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP) tarafından hazırlanan ve kalıcı özellik göstermeleri sebebiyle çevre ve insan sağlığını olumsuz olarak etkileyen maddelerin kullanılmasına yasaklama ve sınırlama getiren Kalıcı Organik Kirleticilere ilişkin Stockholm Sözleşmesi, küresel nitelikli bir anlaşma olup 17 Mayıs 2004 tarihinde yürürlüğe girmiştir.
- Temel amacı, insan sağlığını ve çevreyi Kalıcı Organik Kirletici Maddelerin zararlı etkilerinden korumaktır.
- Sözleşme kapsamında, kalıcı organik kirleticilere ilişkin ulusal uygulama planının hazırlanması ve bu planın periyodik olarak güncellenmesi, kimyasalların stoklarının ve salınımlarının azaltılması veya ortadan kaldırılmasına yönelik önlemlerin alınması, sözleşme kapsamında verilen özel muafiyetlerin kaydının tutulması ve verilerin düzenli olarak sözleşme sekreteryasına raporlanması, kamuoyunun bilgilendirilmesi, bilinçlendirilmesi ve eğitimi faaliyetleri gibi yükümlülükler bulunmaktadır.
- Toplamda 184 ülkenin taraf olduğu Sözleşme'yi ülkemiz 23 Mayıs 2001 tarihinde imzalamış ve 12 Ocak 2010 tarihi itibarıyla taraf olmuştur.

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (SKH veya SDGs)

Birleşmiş Milletler'in üye ülkelerle birlikte sürdürülebilir kalkınmayı teşvik etmek amacıyla belirlediği 17 ana hedeften oluşan bir küresel çerçevedir.

Bu hedefler, 2015 yılında Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından kabul edilen "2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi" kapsamında ortaya konmuştur.

İşte Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'nin ana başlıkları:

- Yoksullukla Mücadele: Ekstrem yoksulluğu sona erdirme.
- Açlıkla Mücadele: Açlığı sona erdirme, gıda güvenliğini sağlama, beslenme düzeyini yükseltme ve sürdürülebilir tarımı destekleme.
- Sağlık ve İyi Yaşam: Sağlıklı bir yaşamı teşvik etme, herkesin refahını artırma.
- Nitelikli Eğitim: Eğitimde eşitsizlikleri azaltma, nitelikli eğitime erişimi artırma.
- Cinsiyet Eşitliği: Cinsiyet eşitliğini sağlama, kadın ve kız çocuklarının haklarını güçlendirme.
- Temiz Su ve Sanitasyon: Temiz su ve hijyenik sanitasyona erişimi artırma.
- Erişilebilir ve Temiz Enerji: Herkes için erişilebilir, güvenli, sürdürülebilir ve modern enerjiye ulaşımı sağlama.

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (SKH veya SDGs)

- İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme: Dürüst, şeffaf, kapsayıcı ve sürdürülebilir ekonomik büyümeyi destekleme, insana yakışır işler yaratma.
- Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı: Dayanıklı altyapı inşa etme, sürdürülebilir endüstrielleşmeyi teşvik etme ve yenilikçiliği destekleme.
- Eşitsizlikle Mücadele: Gelir eşitsizliklerini azaltma, toplumsal eşitliği teşvik etme.
- Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar: Güvenli, dayanıklı ve sürdürülebilir şehirler ve topluluklar oluşturma.
- Sorumlu Tüketim ve Üretim: Sürdürülebilir tüketim ve üretim modellerini teşvik etme.
- İklim Eylemi: İklim değişikliğiyle mücadele etme ve iklimle ilgili etkileri azaltma.
- Deniz ve Su Altı Yaşamı: Deniz ve okyanus kaynaklarını koruma ve sürdürülebilir kullanımı teşvik etme.
- Kara Ekosistemleri: Karasal ekosistemleri, biyoçeşitliliği koruma ve restorasyon.
- Barış, Adalet ve Güçlü Kurumlar: Barışçıl ve kapsayıcı toplumlar oluşturma, etkili, hesap verebilir ve şeffaf kurumları teşvik etme.
- Ortaklıklar: Küresel işbirliğini ve ortaklıkları teşvik etme, sürdürülebilir kalkınma için kaynakları artırma.

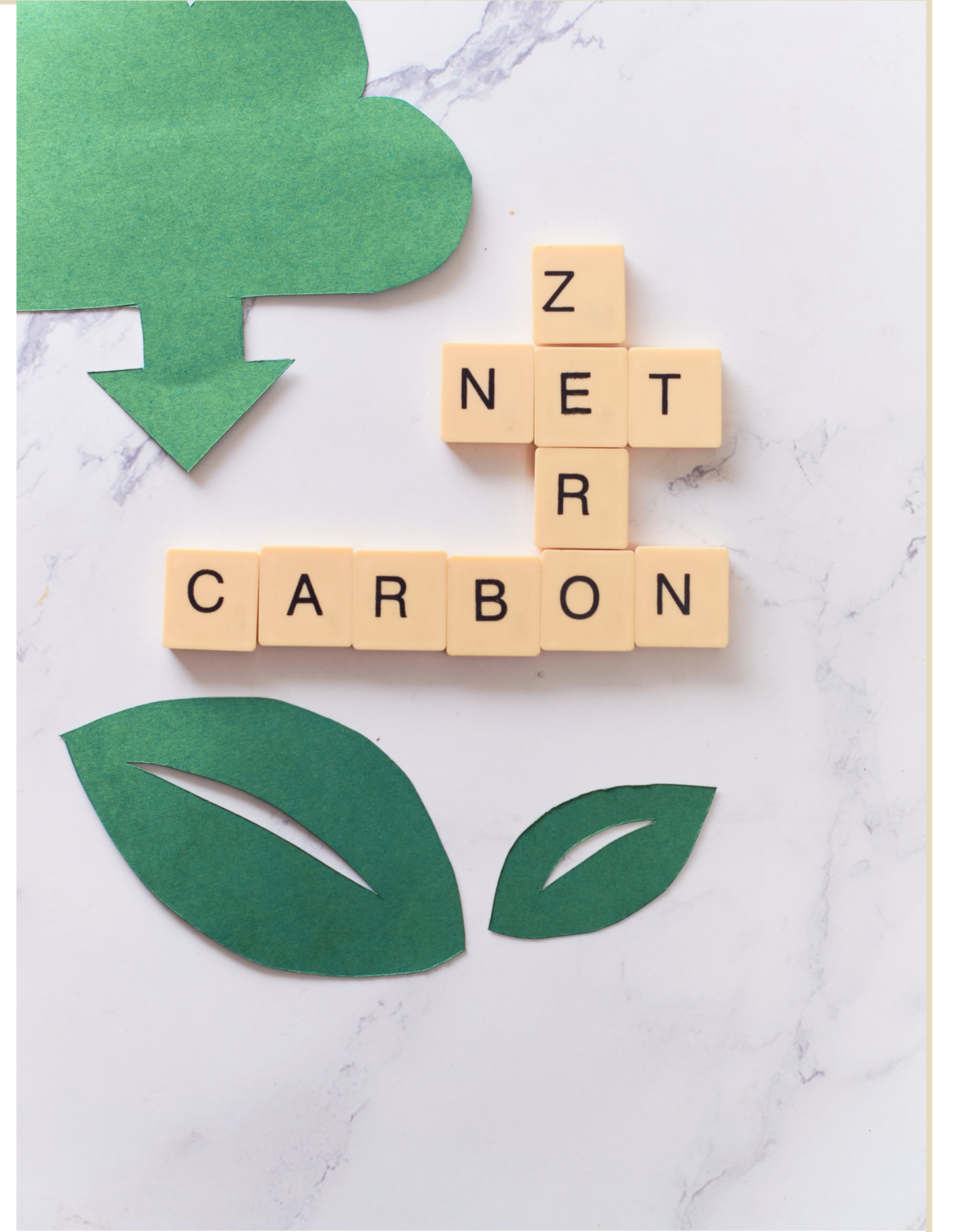

Paris Anlaşması

- 2015 yılında Paris'te düzenlenen BMİDÇS 21. Taraflar Konferansı'nda kabul edilmiştir. COP 21'de, 2020 sonrası için ilk kez küresel ölçekte bütün ülkeler sera gazı emisyon azaltımı taahhüdünde bulunmuşlardır.
- Anlaşma, 5 Ekim 2016 itibariyle, küresel sera gazı emisyonlarının %55'ini oluşturan en az 55 tarafın anlaşmayı onaylaması koşulunun karşılanması sonucunda, 4 Kasım 2016 itibariyle yürürlüğe girmiştir.
- Anlaşma, insan kaynaklı sera gazı salımlarının neden olduğu küresel sıcaklık artışını uzun vadede, sanayileşme öncesi döneme kıyasla 2 santigrat derecenin altıyla sınırlamayı hedeflemekte; bu konuda 1,5 santigrat dereceyi yakalamanın önemine dikkat çekmektedir.
- Ülkemiz, Paris Anlaşması'nı, 22 Nisan 2016 tarihinde New York'ta düzenlenen Yüksek Düzeyli İmza Töreni'nde 175 ülke temsilcisiyle birlikte imzalamış ve Ulusal Beyanımızda Anlaşma'yı geliştirmekte olan bir ülke olarak imzaladığımız vurgulanmıştır.
- Paris Anlaşması, 7 Ekim 2021 tarihinde Cumhurbaşkanı Kararı ile onaylanmış olup, iç hukuk onay süreci tamamlanmıştır. Anlaşma onay belgesi, ulusal beyanımızla birlikte, 11 Ekim 2021 tarihinde BM Sekretaryası'na tevdi edilmiştir.

Avrupa Birliği Yeşil Dönüşüm Eylem Planı

Avrupa Birliği Yeşil Dönüşüm Eylem Planı, AB'nin sürdürülebilirlik, çevre koruma ve iklim değişikliği ile mücadele konularındaki hedeflerini belirlemeyi ve bu alanda somut adımlar atmaya yönelik bir strateji oluşturmayı amaçlayan kapsamlı bir plandır.

Avrupa'nın 2050 yılına kadar karbon nötr olma hedefi gibi geniş çaplı hedeflere odaklanmaktadır.

Bu eylem planı ile çeşitli konularda yol haritası çizilmeye çalışılmaktadır. Bu konular ise şu şekildedir.

- Yeşil Mutabakat (Green Deal): AB'nin ekonomiyi sürdürülebilir bir şekilde dönüştürmeyi, çevresel ve iklim hedeflere ulaşmayı amaçlayan kapsamlı bir stratejidir.
- Karbonsuz Ekonomi: Eylem Planı ile 2050 yılına kadar AB'nin karbon nötr olma hedefini belirler.
- Sürdürülebilir Ulaşım
- Sıfır Kirlilik Hedefi
- Biyoçeşitlilik
- Yenilenebilir Enerji
- Karbon Sınır Düzenlemesi

AB Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporlama Direktifi

Şirketlerin sürdürülebilirlik konularında daha şeffaf ve kapsamlı bir şekilde raporlama yapmalarını teşvik etmek amacıyla oluşturulmuş bir düzenlemedir. Avrupa Komisyonu tarafından 23 Şubat 2022 tarihinde taslak olarak yayımlanmıştır. Bu direktif, şirketlerin finansal raporlama ile birlikte sürdürülebilirlik konularında da bilgi sunmalarını sağlamak üzere tasarlanmıştır.

İşbu direktif ile şu konularda düzenleme yapılması amaçlanmaktadır.

- **Kapsam ve Uygulama:** Direktif, genel olarak büyük ölçekli şirketleri ve halka açık olan bazı büyük şirketleri hedeflemektedir.
- **Raporlama Konuları:** Şirketlerin raporlaması gereken konular arasında çevresel performans, sosyal ve işgücü konuları, insan hakları, çeşitlilik, ve yönetim kurulu yapısı gibi sürdürülebilirlikle ilgili bir dizi kritik konu bulunmaktadır.
- **Entegre Raporlama:** Şirketler, finansal ve sürdürülebilirlik bilgilerini birleştirerek entegre bir raporlama yapmalıdır. Bu, şirketlerin sürdürülebilirlikle ilgili performanslarını daha bütünsel bir perspektiften sunmalarını sağlar.

1 Ocak 2024 tarihinden itibaren her mali yıl itibarıyla AB Üyesi Ülkelerde doğrudan uygulanması beklenmektedir.

Türkiye'de ise 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 88'inci maddesine 4 Haziran 2022 tarihli ve 31856 sayılı Resmî Gazeteyle yapılan değişiklikle eklenen altıncı fıkra ile Türkiye Sürdürülebilirlik Standartlarının belirlenmesi ve yayımlanması yetkisi Kamu Gözetimi Kurumuna verilmiştir.

Avrupa Birliği Sınırdaki Karbon Dzenlemesi Mekanizması Yönetmeliği (SKDM)

- SKDM Tüzük Metni, Avrupa Parlamentosu (AP) ve Konsey tarafından 10 Mayıs 2023 tarihinde imzalanmış ve 16 Mayıs 2023 tarihli ve L 130/52 AB Resmi Gazetesi'nde yayımlanmış olup 17 Mayıs 2023 tarihi itibariyle yürürlüğe girmiştir.
- SKDM Tüzüğü 1 Ekim 2023 tarihinde raporlama yükümlülüğü ile sınırlı olarak uygulamaya girecektir. Bu kapsamda, 1 Ekim 2023-31 Aralık 2025 tarihleri arasında, mali yükümlülük doğmayacak bir geçiş dönemi söz konusu olacaktır. Asıl uygulama dönemi 1 Ocak 2026 itibariyle başlayacaktır.
- 1 Ekim 2023 tarihi itibariyle çimento, elektrik, gübre, demir çelik, alüminyum ve hidrojen sektörleri SKDM'nin kapsamında yer alacak ve karbon beyanında bulunma zorunluluğuna tabi tutulacaktır.
- Geçiş dönemi boyunca, ithalatçının yükümlülüğü sadece bildirim ile sınırlı olacak ve herhangi bir mali yük ile karşılaşmayacaktır.

MCLEGAL

Metin-Çiçek Avukatlık Ortaklığı
Attorney Partnership

Başka Bir Dünya mümkün !..

**Sürdürülebilirlik Adına
Harekete Geç...**

